Διονύσου λατρεία

Πολλαχόσχημα [illegible] εἶναι ἔχει συνεζή ἤδη ἐπαφὴ ἐν τῷ ἀπὸ τοῦ η' π. Χ. αἰῶνος ἐκ Θράκης εἰς Ἑλλάδα ἐνσκηψάσης λατρείας τοῦ Διονύσου: ἡ ἀχαλίνωτος ἀκαταστασία τῆς μέθης, ἡ [illegible] ἐνθουσιασμὸς τοῦ θρησκευτικοῦ [illegible] (συγκινήματα).

Ὁ Πλάτων ἐξέφρασε αὐτὸ εὐστόχως ταῦτα ἐν τῷ [illegible] χωρίῳ τοῦ Ἴωνος, ‹ἔστω› ὅτι ἀμφότεροι αἱ καταστάσεις αὗται τῆς ἐκστάσεως ‹; Aussersichsein› εἶναι διαφ[illegible] ἐν τῇ ῥίζῃ – [illegible]

2

τῆς διονυσιακῆς ἀφοσιώσεως ‹; Hingabe›. Ὡς οἱ Κορύβαντες, θέλει ὁ [illegible] τοῦ Σωκράτη, εἶναι ἐκτὸς ἑαυτῶν κατὰ τὸν χορόν - - - - ἢ - - - -

Πάλιν ὁ Πλάτων ἐν ἀρχῇ τοῦ Φαίδωνος καὶ [illegible] ‹; ansprechen› [illegible] βεβαίως ἀπὸ τῶν θρησκευτικῶν [illegible] τοῦ ς' αἰῶνος, διότι [illegible] τὸ Σωκράτη: «ναρθηκοφόροι μὲν πολλοί, βάκχοι δέ τε παῦροι» (Θυρσοφόροι [illegible] πολλοί, ὀλίγοι [illegible] ἀληθεῖ μύσται ‹; Wei-

3.

he[illegible] μυστῶν›.

Καὶ [illegible] ὅτι ἤδη [illegible] ἡ ῥάβδος θύρσου [illegible]. Διότι ἀπὸ τὸν κάλαμον τοῦ νάρθηκος, [illegible] τὸν κορμὸν ‹; Stengel› τοῦ ὑψηλοῦ [illegible], ἐξελίχθη ἡ μεταγενεστέρα ῥάβδος θύρσου (Thyrsosstab) μὲ ~~[illegible] (ausgezeichnet)~~ [illegible] τοῦ κώνου πίτυος.

GREE
RUTH

(Ανέκδοτο)

CABLE ADDRESS
~~PARKFLORIS NEW YORK~~

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

4.

Εἰς τὰς δύο ῥωμαϊκῆς αὐτοκρα-
τορικῆς ἐποχῆς περόνας (: Haar-
nadeln) ἡμῶν (ἐν [illegible]
[illegible] ἐν Ἀρχαιολογ-
[illegible] τέχνης ἢ βιομηχανίας
(Kunst u. Gewerbe)) βλέπο-
μεν τὸ ἀρχαιότατο ἑλληνικὸ θρη-
σκευτικὸ σύμβολον τῆς λατρείας
τοῦ Διονύσου χρησιμοποιούμενο ἢ
διὰ κοσμητικὴν (γυναικῶν) χρῆσιν.
Ἡ φέρουσα τοιαύτας περόνας [illegible]
[illegible] ῥάβδον ἢ θύρσον τὴν βεβαίως
«ναρθηκοφόρον». [illegible]

5

(θὰ παρατεθῇ [illegible]) [illegible] ἀφι-
ερώνει [illegible] Διονύσ-
κατὰ τὴν [illegible]
[illegible], ὅπως ὁ Πλάτων ἀναφέ-
ρει [illegible].

(M. J. Vier Haarnadeln
4 περόναι κόμης
aus dem zweiten nachchristli-
τοῦ β΄ μ. Χ.
chen Jahrhundert.
αἰῶνος
«Ἑλλάς» 1922 σελ. 80-9)

29-7-35

ΤΟ ΞΕΝΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ

WALTER F. OTTO: DYONISOS (UN DIEU FOU). Francfurt am Mein. (Κριτική Edmond Jaloux).

Ἕνας μικρὸς ὅμιλος σοφῶν συγκεντρωμένων εἰς τὴν Φραγκφούρτην (ἐπὶ τοῦ Mein) συνεχίζει ἀρκετὸν καιρὸ τώρα μίαν σοβαρωτάτην προσπάθειαν ἐπὶ τῆς καταγωγῆς τῶν θρησκειῶν καὶ τῆς ἀρχαίας φιλολογίας.

Ἀπὸ τὸν ὅμιλον αὐτὸν προῆλθον ἐργασίαι ὅπως ἡ «Μάτερ Λάρουμ», τοῦ Ἔρνστ Τάμπελινγκ· «Ἡ λατρεία τῶν ἀστερισμῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἰταλίαν», τοῦ Κάρλ Κόχ· ἡ «Μάτερ Ματοῦτα» τοῦ Μάνφρεντ Χάλβερσταντ· «Παρμενίδης», τοῦ Κουρτ Ρίτσλερ, «Σοφοκλῆς», τοῦ Κάρντ Ράϊνχαρτ καὶ τέλος, τὰ δύο ἔργα τοῦ Βάλτερ Φ. Ὄττο: Οἱ «Θεοὶ τῆς Ἑλλάδος» καὶ «Διόνυσος». Τὸ τελευταῖον μόλις ἐξεδόθη· περὶ αὐτοῦ δὲ πρόκειται σήμερον.

Ὁ κ. Βάλτερ Φ. Ὄττο προσεπάθησε νὰ ἀνεύρῃ καὶ νὰ καθορίσῃ τὰς πηγὰς τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου· ἡ προσπάθεια ὅμως αὐτὴ εἶνε ἀπὸ τὰς δυσκολωτέρας.

* * *

Γνωρίζομεν ἕνα Διόνυσον τέλειον, πλήρη, σχηματισμένον θεόν, θὰ ἠμποροῦσε νὰ εἰπῇ κανείς. Ἕνα θεὸν τοῦ ὁποίου ἡ καταγωγὴ εἶνε ἄγνωστος καὶ αἱ περὶ αὐτῆς πληροφορίαι συγκεχυμέναι. Αὐτὰς τὰς πληροφορίας προσπαθεῖ νὰ ἀποκαθάρῃ ὁ κ. Ὄττο μέσα ἀπὸ τὰ κείμενα, ἀπὸ τὰς παραδόσεις, ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ἱστορίας καὶ τῆς πρωτογόνου σκέψεως.

Ἤδη ὁ Νίτσε εἰς τὴν «Καταγωγὴν τῆς Τραγῳδίας» εἶχε ρίψει πρῶτος τὸ βλέμμα του εἰς τὸν κόσμον τῶν πρωτογόνων μυστηρίων, ἀπὸ τὸν ὁποῖον προῆλθε τὸ σημερινὸν θέατρον καὶ ὁ Erwin Rhode εἶχε καθορίσει τὸν ρόλον τῆς Διονυσιακῆς λατρείας εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς πίστεως ἐπὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς. Ὁ κ. Βάλτερ Φ. Ὄττο πηγαίνει ἀκόμη μακρύτερα. Φθάνει εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ Μύθου.

Ὁ Διονυσιακὸς μῦθος κατὰ τὴν κρατοῦσαν μέχρι σήμερον θεωρίαν, εἶνε Θρακικῆς καταγωγῆς. Ὁ κ. Ὄττο ὅμως ὑποστηρίζει ὅτι ὁ θεὸς εἶνε ὁ περισσότερον Ἀσιάτης ἀπὸ ὅλους τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου. Ὁλόκληρος ἡ ὕπαρξίς του χάνεται μέσα εἰς πυκνὸν πέπλον μυστικισμοῦ. Ἡ βασιλεία του εἰς τὸ Δωδεκάθεον δὲν εἶνε συνεχής. Ἐμφανίζεται καὶ ἐξαφανίζεται εἰς τοὺς κύκλους τῶν αἰώνων. Ἀποθνήσκει καὶ ἀνίσταται.

Ὁ Rhode ἠρνήθη ὅτι ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ θεοῦ Διονύσου συμβολίζει τὴν σποράν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σίτου.

Κατὰ τὸν κ. Ὄττο, ὁ Διόνυσος κατοικεῖ μέσα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. Ἀπὸ ἐκεῖ ἐξέρχεται καὶ ἐμφανίζεται εἰς τὴν ζωήν. Ἐντεῦθεν δὲ αἱ Διονυσιακαὶ ἑορταὶ ποὺ καταλήγουν εἰς ὀργιαστικὴν φρενίτιδα εὐδαιμονίας, ἐγγίζουσαν τὰ ὅρια τοῦ ψυχοπαθολογικοῦ παραληρήματος. Δι' αὐτὸ ὁ κ. Ὄττο ἀποκαλεῖ τὸν Διόνυσον «θεὸν τρελλόν». Ὑπῆρξεν ἐπίσης ὁ θεὸς αὐτὸς ὁ θεὸς τῶν νυκτερινῶν ἐπισκέψεων, μὲ δικαίωμα ἐπὶ τῶν γυναικῶν.

Ὁ κ. Ὄττο τονίζει περαιτέρω τὰς δημιουργικὰς ἰδιότητας μὲ τὰς ὁποίας ἡ προσωπικότης τοῦ θεοῦ εἶνε προικισμένη.

Εἶνε ὁ θεὸς τῆς βλαστήσεως. Ἡ τραγῳδία συνοψίζει πολλὰς ἀπὸ τὰς ἰδιότητας αὐτὰς καὶ τὰς προβάλλει φωτισμένας εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ ἀρχαίου θεάτρου.

* * *

Εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Διονύσου ὑπάρχει τὸ στοιχεῖον τοῦ ἐξαγνισμοῦ· ἐκράτει ἡ ἰδέα ὅτι κατὰ τὰς ἑορτὰς τῶν Διονυσίων ὁ ἄνθρωπος ὤφειλε νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰ πρωτόγονα ἔνστικτά του παρέχων εἰς αὐτὰ διέξοδον εἰς τὸ φρενιτιῶδες ὄργιον μὲ τὸ ὁποῖον τὰ ἱκανοποίει· ἐζήτουν ταυτοχρόνως νὰ φθάσουν εἰς μίαν κατάστασιν ὑπερτέραν τῆς ἐκστάσεως, εἰς τὴν κατάστασιν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ τραγῳδία διετήρησεν ὡς βασικόν της στοιχεῖον. Ἡ διπλῆ ὅμως καὶ ταυτόχρονος ὕπαρξις τοῦ θεοῦ εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, ἔπρεπε νὰ διατηρηθῇ. «Ἡ διπλῆ αὐτὴ κατάστασις, γράφει ὁ κ. Ὄττο, εὑρίσκει τὸν συμβολισμόν της εἰς τὴν προσωπίδα τοῦ τραγῳδοῦ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς σκηνῆς». Καὶ δίδει εἰς τὴν προσωπίδα αὐτὴν τοῦ ἠθοποιοῦ τὸν ἀκόλουθον ὑπέροχον χαρακτηρισμόν: «Τὰ ὕφιστα μυστικὰ τῆς Ὑπάρξεως καὶ τῆς Ἀνυπαρξίας κυττάζουν τοὺς ἀνθρώπους μέσο ἀπὸ τὰ τεράστια μάτια της».

Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Βάλτερ Φ. Ὄττο ἀνήκει εἰς τὴν σειρὰν ἐκείνην τῶν ἐργασιῶν ποὺ προορίζονται νὰ εὐρύνουν τοὺς ὁρίζοντας τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως.

E. J.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ